

Sociaal Domein
Beleid Sociaal Domein

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Ontwikkelingen Jeugdhulpregio Haaglanden H10

datum
bijlage(n) 1

Inleiding

In het eerste deel van deze brief informeren wij u over de uitkomsten van de evaluatie van de Gemeenschappelijke Regeling Servicebureau Haaglanden (hierna de GR). In het tweede deel van deze brief informeren wij u over het proces rond het actualiseren van het uitvoeringsplan van de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden. In deel drie informeren wij u over de doorontwikkeling van het Haagse jeugd- en gezinshulp. Tot slot wordt u in deel vier van deze brief geïnformeerd over de overstap van de gemeente Voorschoten naar de jeugdhulpregio Leidse regio/Holland Rijnland per 1 januari 2024.

1. Evaluatie Gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Haaglanden

Voor de administratieve processen en contractmanagement van de jeugdhulp in Haaglanden is in 2015 een gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoeringsorganisatie ingericht¹. Deze GR werd in 2017 ook verantwoordelijk voor de inkoop van jeugdhulp, op basis van een door de gemeenten opgesteld en door de gemeenteraden vastgesteld inkoopkader. Bij de vaststelling van de 4e wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (kenmerk IB 19 039), is bepaald dat een evaluatie plaatsvindt naar het organisatie- en samenwerkingsvermogen van deze GR.

De evaluatie, onder begeleiding van een extern onderzoeksbureau, heeft in opdracht van het GR bestuur in het eerste kwartaal van 2022 op een interactieve wijze² plaatsgevonden. De opdracht, alsmede de uitkomst, is afgestemd met het Bestuurlijk Overleg Jeugd en conform afspraak uitgevoerd vóór de lokale verkiezingen van 2022. Het onderzoeksrapport is recentelijk door het nieuwe bestuur van de GR aan het Bestuurlijk Overleg Jeugd aangeboden³. De eindrapportage is in de bijlage van deze brief toegevoegd.

Conclusies en aanbevelingen

Er is in het kader van de evaluatie van de GR onderzoek gedaan naar het organisatie- en samenwerkingsvermogen van het Servicebureau en de hierin deelnemende gemeenten. Hierover is door alle betrokkenen een gedeeld beeld naar voren gekomen, namelijk:

- Alle jeugdhulp is op een doeltreffende en rechtmatige wijze gecontracteerd;
- Productomschrijvingen en tarieven zijn beschreven en vastgelegd;

¹ Aanvankelijk onder de naam Inkoopbureau en later vanwege de brede rol 'Servicebureau'.

² Het onderzoeksbureau heeft het onderzoek gezamenlijk met het Servicebureau, gemeenten en jeugdhulpaanbieders van uitgevoerd.

³ Na de gemeenteraadsverkiezingen is het bestuur van de GR van samenstelling gewijzigd. Gewacht is met aanbieden van het rapport totdat het nieuwe bestuur zich kon buigen over de evaluatie.

- Relatie-, contract- en kwaliteitsbeheer zijn adequaat ingericht;
- Er is stabiliteit en rust in de relatie met aanbieders van jeugdhulp gecreëerd.

Het Servicebureau heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld van een inkooporganisatie naar een serviceorganisatie met een grotere rol dan alleen de inkoop van de jeugdhulp. Dit heeft meerwaarde, maar die meerwaarde kan nog beter worden benut door zowel het Servicebureau als door een beter samenspel tussen gemeenten en aanbieders. Het gaat dan met name om het verbeteren van de beleidscyclus, het verhelderen van de rol, positie en handelingsruimte van het Servicebureau, het verbeteren van de prognoses door het Servicebureau en een nog duurzamere samenwerking met aanbieders. Het ontbreken van een structurele reflectie op de doeltreffendheid van beleid en uitvoering wordt ook benoemd.

Het onderzoeksbureau doet tot slot een tweetal aanbevelingen over hoe de opgebouwde meerwaarde beter kan worden benut en beveelt aan om tot een gedeeld beeld te komen over de volgende ontwikkelstap van het Servicebureau.

Reactie op de conclusies en aanbevelingen

Het GR-bestuur kan zich vinden in de conclusies uit het rapport. Het GR-bestuur beaamt dat het Servicebureau zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld van een inkooporganisatie naar een serviceorganisatie die meerwaarde biedt ten opzichte van het enkel inkopen van jeugdhulp en herkent dat er nog ruimte is om de opgebouwde meerwaarde beter te benutten. Zeker gezien de uitdagingen waar de gemeenten voor staan en de samenwerking die nodig is om de gewenste transformatie en kostenbeheersing te realiseren. Het onderzoeksbureau doet een tweetal aanbevelingen die kunnen bijdragen aan het organisatie- en samenwerkingsvermogen van de GR Servicebureau.

De aanbevelingen

In de eerste aanbeveling wordt aangegeven dat het Servicebureau met name meerwaarde zou kunnen bieden wanneer zij als “punt van permanente reflectie fungeert, als smeder van vitale integrale samenwerkingsverbanden en als makelaar en marktmeester voor het leggen van goede verbindingen”. Ook het meer data gestuurd werken wordt als belangrijke pijler genoemd. In het verlengde van de eerste aanbeveling, wordt in de tweede aanbeveling geadviseerd om het vervolgproces in te richten op het ontwikkelen van een gedeeld beeld over de volgende ontwikkelstap van het Servicebureau (t.a.v. de positie, rol, handelingsruimte van het Servicebureau en de samenwerking onderling ten behoeve van de transformatiedoelstellingen en kostenbeheersing).

De aanbevelingen nemen we ter harte. Het is echter van belang om te onderstrepen dat het antwoord op de vraag ‘Wat is de gewenste vervolgstap en positie van het Servicebureau in Haaglanden?’ niet direct voorhanden ligt. Niet alleen het voeren van een dialoog tussen gemeenten, Servicebureau en jeugdhulpaanbieders is hiervoor nodig, ook zijn een aantal externe ontwikkelingen van invloed op het realiseren van de aanbevelingen.

Op dit moment zijn het Rijk, de VNG en de gemeenten in overleg over de inhoud van de Hervormingsagenda Jeugd. Hierin zullen onder andere afspraken worden gemaakt over de (vormgeving van de) verplichte regionale samenwerking en de reikwijdte van de jeugdwet. De hervormingsagenda wordt naar verwachting begin volgend jaar afgerond. Hierna zal een nadere uitwerking nodig zijn alvorens een nog scherper beeld gevormd kan worden over de exacte toekomstige governance binnen de H10 regio en de rol van het Servicebureau hierin. Met deze ontwikkelingen in acht genomen, kan op termijn fundamenteeler gekeken worden naar de exacte positionering van het Servicebureau (in relatie tot gemeenten en aanbieders). De raad wordt in de loop van dit proces inhoudelijk geïnformeerd hierover.

Verbetermaatregelen

Ondertussen is er niet stilgestaan. Sinds de uitvoering van deze evaluatie, welke vóór de gemeenteraadsverkiezingen heeft plaatsgevonden, zijn er namelijk al verbetermaatregelen in gang gezet. Hieronder zijn de belangrijkste maatregelen genoemd:

Ten aanzien van de regionale samenwerking

- *Het verbeteren van de beleidscyclus*
Het gezamenlijke beleid van gemeenten is vastgelegd in de ‘Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026’ en uitgewerkt in een Uitvoeringsplan. Het regionale Programmabureau coördineert voor en met de 10 gemeenten de regionale activiteiten die nodig zijn om, bovenop alle lokale inzet, de in de regiovisie opgenomen doelstellingen te bereiken. Afgelopen zomer is de eerste monitor

verschijnen, waarin, indien mogelijk, de doelstellingen zijn vertaald naar meetbare indicatoren. De monitor wordt met alle betrokkenen (Servicebureau, gemeenten, gemeenteraadsleden, aanbieders, jongeren, ervaringsdeskundigen etc.) de komende jaren steeds verder verfijnd. Uiteindelijk moeten alle lokale en regionale inspanningen ertoe bijdragen dat "alle kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk opgroeien - thuis, bij hun eigen ouders - waarbij ze zich ontwikkelen tot veerkrachtige (jong)volwassenen die naar vermogen actief meedoen in de samenleving". In de kwaliteitscyclus kan "plan" gekoppeld worden aan de regiovisie, "do" betreft de vertaling naar de uitvoering, de monitor moet "check" mogelijk maken en "act" betreft de (bij)sturing van de uitvoering van de jeugdhulp. De resultaten van de monitor zijn ook input voor de actualisatie van het uitvoeringsplan dat aan de Regiovisie gekoppeld is (zoals hiervoor beschreven). Hiermee hebben we belangrijke stappen gezet in het navolgen c.q. ontwikkeling van de beleidscyclus. Ondanks deze ontwikkelingen blijft dit een belangrijk aandachtspunt. De gemeenten hebben het Programmabureau en Servicebureau gevraagd om met nadere voorstellen te komen hoe beleid en inkoop op elkaar aansluiten en de beleidscyclus verbeterd kan worden. Denk bijvoorbeeld aan een betere aansluiting tussen het uitvoeringsplan van de Regiovisie en de instrumenten die door het Servicebureau worden ingezet.

- *Strategisch partnerschap met jeugdhulpaanbieders op bestuurlijk niveau*
Met de vaststelling van de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden vorig jaar, is ook vastgesteld om structureel via bestuurlijk overleg gesprekken te voeren met bestuurders van aanbieders gericht op de ontwikkeling van het zorglandschap. Ook het Servicebureau en Programmabureau neemt hieraan deel. Hiermee versterken we het duurzame karakter van de samenwerking waarbij de kennis en ervaring van gemeenten, Servicebureau en aanbieders nog beter kan worden benut.
- *Pilot 'meten van de outcome'*
Voortvloeiend uit de door de gemeenteraden vastgestelde inkoopstrategie (kenmerk IB 18017) wordt in samenwerking met een vijftal aanbieders op basis van data, de landelijke geharmoniseerde outcome criteria (uitval, klanttevredenheid en doelrealisatie) gemeten. Hierdoor ontstaat een beter beeld over de maatschappelijke effecten van de inzet van jeugdzorg. We spreken met aanbieders af hoe data aangeleverd dient te worden op het gebied van de outcome-criteria en hoe we op termijn kunnen toewerken naar het meten van het (maatschappelijk) resultaat op een uniforme wijze. De pilot draagt bij aan het data gestuurd werken.

Ten aanzien van de inzet van het Servicebureau

- *Het verbeteren van de beleidscyclus*
Met het Servicebureau worden, vanuit onze rol als opdrachtgever, nadere afspraken gemaakt over hoe zij nog beter ingezet kunnen worden bij het realiseren van de beschreven ambities en doelen zoals vastgelegd in de Regiovisie (gecoördineerd door het Programmabureau). Denk bijvoorbeeld aan een betere aansluiting tussen het uitvoeringsplan van de Regiovisie en de instrumenten die door het Servicebureau worden ingezet (bijvoorbeeld de ontwikkeltafel met gemeenten en aanbieders). We hebben het Servicebureau gevraagd hiervoor een plan van aanpak op te stellen.
- *De verdere doorontwikkeling van de ontwikkeltafels met jeugdhulpaanbieders*
Jeugdhulpaanbieders, gemeenten en Servicebureau hebben grote stappen gezet met de start van de ontwikkeltafels in het kader van de inkoop 2021 e.v. Aan de ontwikkeltafels wordt met name gewerkt om inkoopafspraken te operationaliseren dan wel door te ontwikkelen richting de dagelijkse uitvoering. Hernieuwde afspraken krijgen jaarlijks een plek in de herziene contracten. Inmiddels zijn ook de eerste resultaten zichtbaar. Denk bijvoorbeeld aan de recente productherzieningen en aanpassingen in tarieven. De meerwaarde van het Servicebureau kan via het doorontwikkelen van de ontwikkeltafels nog beter worden ingevuld. Ook ten aanzien van de meer beleidsmatige vragen (samen met Programmabureau). We hebben het Servicebureau verzocht hier, in overleg met de gemeenten, nadere invulling aan te geven.
- *Betrouwbare prognoses*
In het rapport wordt gesteld dat gemeenten ontevreden zijn over de (financiële) prognoses. Er zijn inmiddels afspraken gemaakt tussen gemeenten en het Servicebureau die moeten bijdragen aan betrouwbare prognoses. Ook wordt onderzocht hoe de financiële prognoses doorontwikkeld kunnen worden naar zorgprognoses. Daarnaast wordt er gewerkt aan de automatisering van de prognoses die het gemakkelijker moeten maken om analyses uit te voeren en data te ontsluiten.

2. Actualisatie uitvoeringsplan Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden

In 2021 is de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden (kenmerk IB 21 054) vastgesteld. Deze is voor 2022 een eerste keer vertaald naar een uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd en met de 10 gemeenteraden gedeeld. In het uitvoeringsplan worden activiteiten beschreven die in gezamenlijkheid van de 10 gemeenten worden uitgevoerd, in aanvulling op alle lokale inzet.

De actualisatie van het uitvoeringsplan naar 2023 vraagt meer grondigheid en tijd. Daarvoor zijn een aantal redenen. Allereerst zijn er veel ontwikkelingen op regionale vraagstukken, zoals de ontwikkelingen rondom Jeugdbescherming en de JeugdzorgPlus. Daarnaast wordt op een aantal doelstellingen van de Regiovisie – onder meer vanuit de ambities ‘zo thuis mogelijk’, ‘normaliseren’ en ‘onderwijs-zorg’ – een nadere inventarisaties uitgevoerd om te bepalen waar de regio van meerwaarde is, in aanvulling op de lokale inzet. De inventarisaties zijn naar verwachting in december of begin januari gereed. Verder is de regio goed betrokken bij en proactief aan het inspelen op de landelijke Hervormingsagenda die nog in ontwikkeling is. Tot slot is er de noodzaak om tot verdere focus en meer samenhang te komen met andere lokale en regionale programma's, zoals Huiselijk Geweld en Vroeg- en Voortijdig Schoolverlaten. Alle genoemde zaken behoeven extra aandacht en tijd.

Het uitvoeringsplan 2023 wordt met een oplegbrief⁴ in Q1 van 2023 ter bespreking aangeboden aan de gemeenteraad, waarna het geactualiseerde uitvoeringsplan vastgesteld wordt door de 10 colleges in de regio Haaglanden. Tot deze tijd werken de 10 gemeenten door vanuit het uitvoeringsplan 2022. Tot slot zal het regionale Servicebureau en Programmabureau, samen met de betreffende wethouder, begin 2023 een ronde doen langs de 10 gemeenteraden om u nader te informeren over de regionale samenwerking en ontwikkelingen

3. Doorontwikkeling van de Haagse jeugd- en gezinshulp

Sinds de decentralisatie in 2015 zijn alle vormen van zorg voor de jeugd naar de gemeenten overgeheveld en werken de gemeenten in de jeugdhulpregio Haaglanden (H10) met elkaar samen. Dit gebeurt in een netwerkconstructie⁵. Voor de administratieve processen, contractmanagement en de inkoop van jeugdzorg (specialistische jeugdhulp, JeugdzorgPlus, jeugdbescherming- en reclassering) is er een gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.

Doorontwikkeling Haagse jeugd- en gezinshulp

De gemeente Den Haag is een aantal jaar geleden, mede gebaseerd op Haagse coalitieakkoord en de kenmerkende situatie in Den Haag, gestart met de voorbereidingen om de organisatie van de jeugdhulp op punten te herijken. De doorontwikkeling van de Haagse jeugd- en gezinshulp richt zich op de organisatie van een deel van de sociale basis (preventie), eerstelijnszorg (jeugdteams) en tweedelijnszorg (specialistische jeugdhulp), waarbij onder andere gezins- en gebiedsgericht werken als uitgangspunten worden genomen. Een groot deel van de ambulante jeugdhulp wordt daarbij per 1-1-2024 lokaal ingekocht⁶. Omdat alle tweedelijnszorg op dit moment nog op regionaal niveau (H10) wordt ingekocht, zal deze Haagse doorontwikkeling van invloed zijn op de regionale samenwerking en de regionale programmaorganisatie.

Regionale impactanalyse

Om de impact van mogelijke gevolgen en risico's voor de gemeenten en de regionale samenwerking proactief en reactief in kaart te brengen, wordt er gedurende het traject door een regionale werkgroep (onder penvoerderschap van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden) een regionale impactanalyse uitgevoerd aan de hand van actieve monitoring. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de gemeente Den Haag. Het doel van deze impactanalyse is om de regio, dan wel iedere afzonderlijke gemeente, tijdig voor te bereiden op eventuele gevolgen. Indien nodig worden er, in afstemming met de gemeenten, gedurende het proces mitigerende maatregelen getroffen. Ook het 'leren' is binnen deze impactanalyse een wezenlijk onderdeel. Er wordt hierbij rekening gehouden met de juridische beperkingen die

⁴ In de oplegbrief wordt ingegaan op welke wijze lokaal invulling gegeven wordt aan het uitvoeringsplan.

⁵ Anders dan bij een gemeenschappelijke regeling worden in een netwerksamenwerking geen bevoegdheden overgedragen en vindt samenwerking plaats op basis van consensus.

⁶ De volgende vormen van jeugdhulp zullen onderdeel blijven van (boven)regionale contractering: Intramurale jeugdhulp inclusief jeugdzorgplus, pleegzorg, gezinshuizen en zwaardere woongroepen, dyslexiediagnostiek en dyslexiebehandeling, crisisopvang (zowel ambulant als verblijf), Jeugdbescherming en jeugdreclassering, Landelijk Transitie Arrangement.

samenhangen met een aanbestedingstraject. De regionale impactanalyse maakt geen onderdeel uit van het aanbestedingstraject van de gemeente Den Haag en is ook niet op enigerlei wijze een vorm van analyse en/of evaluatie van de te verwachten resultaten van de doorontwikkeling van het Haagse jeugd- en gezinshulp.

De raad zal in de loop van dit proces worden geïnformeerd over de impact van de Haagse doorontwikkeling op de H10 regio c.q. gemeenten en de eventueel te nemen maatregelen.

4. Overstap gemeente Voorschoten naar de jeugdhulpregio Leidse regio/Holland Rijnland per 1 januari 2024

De gemeente Voorschoten heeft de afgelopen periode een verkenning met de huidige - en de beoogde partners uitgevoerd naar een eventuele integrale overstap naar de jeugdhulpregio Leidse regio/Holland Rijnland van de jeugdhulpregio Haaglanden. De afgelopen periode heeft de gemeente Voorschoten, zowel met de huidige partners in Haaglanden, als met de beoogde partners in de Leidse/Holland Rijnland regio, constructief overleg gevoerd over de mogelijkheden en voorwaarden hiervoor. Voor de samenwerkingspartners in Haaglanden, voor zowel de inkoop samenwerking als de beleidssamenwerking, zijn deze ambtelijk overeengekomen en overeenkomstig de Gemeenschappelijke Regeling Servicebureau Haaglanden artikel 20. De gemeenteraad Voorschoten heeft op 8 december jl. besloten dat de gemeente Voorschoten een overstap gaat maken per 1 januari 2024 naar de jeugdhulpregio Leidse regio/Holland Rijnland en het college Voorschoten opdracht gegeven dit uit te werken. Het college Voorschoten is gestart met de uitvoering van deze opdracht. Op korte termijn worden de officiële verzoeken van het college Voorschoten tot uittreden per 31 december 2023 uit de inkoop- (Gemeenschappelijke Regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden) en beleidssamenwerking jeugd Haaglanden (Programmabureau Haaglanden) vastgesteld (de planning is 20 december a.s.) en verzonden aan het GR bestuur en alle betrokken colleges in Haaglanden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

P.M. Schuit

H. Sahin

Bijlage(n):

- Eindrapport evaluatie Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden – Corsanr. 22.093528